

ΕΜΠΑΡΓΚΟ 31.8.1985

ΩΡΑ 21:00

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΣΤΗΝ 50η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1985

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αποτελεί παράδοση η ομιλία του Πρωθυπουργού στα πλαίσια των εγκαινίων της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης να αναφέρεται στην πορεία, τις προοπτικές και τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Δεν θα αποστώ και απόψε από την παράδοση αυτή. Η φετινή 50η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης συμπίπτει με το τέλος της πρώτης τετραετίας της διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και την αρχή της δεύτερης τετραετίας μετά την εκλογική νίκη της 2 Ιουνίου.

Είναι λοιπόν ευκαιρία αφού επιχειρήσω μια σύντομη αξιολόγηση της οικονομικής πολιτικής της πρώτης τετραετίας, να προχωρήσω στις βασικές προτεραιότητες της πολιτικής μας για τη νέα τετραετία.

Τα προβλήματα η εξέλιξη και η προοπτική της οικονομίας ενδιαφέρουν και αφορούν όλους μας. Η οικονομία και η εξέλιξη της καθορίζει το πλαίσιο των αναγκών και απαιτήσεων της ζωής μας σε εθνικό, κοινωνικό και ατομικό επίπεδο.

Μας αφορά και μας ενδιαφέρει ως Έθνος γιατί ένα Έθνος ισχυρό προϋποθέτει και μια ισχυρή και αυτοδύναμη οικονομία.

Μια πολιτική που θέλει να κατακτά καθημερινά την Εθνική Ανεξαρτησία και να προασπίζει την Εδαφική Ακεραιότητα δεν μπορεί παρά να στηρίζεται σε μια δυνατή οικονομία.

Ειδικώτερα δε όταν η χώρα μας αντιμετωπίζει μια ορατή εξωτερική απειλή.

Αφορά και ενδιαφέρει όλες τις κοινωνικές τάξεις, κάθε κλάδο γιατί η πρόοδος και η ευημερία τους εξαρτάται από τις οικονομικές συνθήκες.

Μας αφορά και μας ενδιαφέρει ως οικογένεια γιατί οι δαπάνες για την Υγεία, την Πρόνοια, την Κοινωνική Ασφάλεια, την Παιδεία, το Περιβάλλον, τον πολιτισμό και την Οικολογική ισορροπία είναι συνδεδεμένες με την αντοχή της οικονομίας.

Μας αφορά και μας ενδιαφέρει ως άτομα γιατί η ολοκλήρωση του ανθρώπου συμβαδίζει με την κάλυψη των αναγκών και των απαιτήσεών του.

Η οικονομία καθορίζει το παρόν και το μέλλον μας. Γι' αυτό ωφείλουμε να πούμε την αλήθεια. Η πίστη για το παρόν και η αισιοδοξία για το μέλλον της χώρας μας πρέπει να προκύπτει μέσα από τη γνώση της κατάστασής μας σήμερα.

Ωφείλουμε να πάρουμε τις ευθύνες μας απέναντι στο Έθνος και στο Λαό μας όχι μόνον η κυβέρνηση αλλά ταυτόχρονα και τα κόμματα, οι κοινωνικές τάξεις και οι συνδικαλιστικοί φορείς.

Για την αυτοδύναμη οικονομική μας ανάπτυξη και για την έξοδο από την κρίση - για όλο και καλύτερες μέρες - απαιτείται πανεθνική προσπάθεια.

Είναι κοινή η διαπίστωση και αναμφισβήτητη αλήθεια ότι:

- Η ελληνική οικονομία πρέπει να γίνει πιο ανταγωνιστική.
- Η αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας δεν είναι κομματικός στόχος. Είναι Εθνικός.
- Η αναδιανομή του εισοδήματος προϋποθέτει αύξηση του ΑΕΠ.
 - Ο υπέρμετρος εξωτερικός δανεισμός δεν αποτελεί λύση γιατί υποθηκεύει το μέλλον μας.
- Η ριζική αντιμετώπιση της ανεργίας προϋποθέτει επενδύσεις και ισόρροπη ανάπτυξη.
- Η θετική αντιμετώπιση στην πρόκληση του αιώνα, την τεχνολογική επανάσταση, προϋποθέτει τον εκσυγχρονισμό και διαρθρωτικές αλλαγές στην Παιδεία, στην Διοίκηση και στην Οικονομία.

Είναι σίγουρο ότι υπάρχουν διαφορές στρατηγικές για την πορεία της οικονομίας από τα πολιτικά κόμματα. Είναι σίγουρο ότι υπάρχουν διεκδικήσεις και απαιτήσεις από τους εργαζόμενους. Όλοι όμως ωφείλουμε να αντιληφθούμε ότι βρισκόμαστε στην ίδια χώρα. Πρέπει να βρούμε έστω αυτά που μας ενώνουν σε ορισμένες, έστω ελάχιστες, αλλά κρίσιμες επιλογές. Για να επιβιώσουμε ως Έθνος και ως Λαός.

Διαρθρωτικά Προβλήματα Ελληνικής Οικονομίας.

Επιτρέψτε μου όμως να αναφερθώ πρώτα σε δύο βασικούς περιοριστικούς παράγοντες στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής, που επηρέασαν όχι μόνο την πρώτη τετραετία, αλλά που δυστυχώς εξακολουθούν να ισχύουν και σήμερα.

Ο πρώτος είναι οι βαθειές διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, που κληρονομήσαμε. Ο δεύτερος, είναι το δυσμενές διεθνές οικονομικό περιβάλλον, που γίνεται ακόμη σοβαρότερος περιοριστικός παράγοντας στην ελληνική περίπτωση εξαιτίας της ελαττωματικής οικονομικής διάρθρωσης της χώρας.

Η οικονομική πολιτική που ασκήθηκε στη μεταπολεμική περίοδο μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80 οδήγησε σε μια οικονομική δομή - ιδιαίτερα στο μεταποιητικό τομέα -

που σε μεγάλο βαθμό δεν είναι βιώσιμη, ιδιαίτερα μέσα στον ανταγωνιστικό χώρο της ΕΟΚ. Μιλάμε συνήθως για προβληματικές επιχειρήσεις. Δυστυχώς, στην πραγματικότητα ολόκληροι βιομηχανικοί κλάδοι δεν είναι βιώσιμοι χωρίς ριζική αναδιάρθρωση, κάτι που απαιτεί σημαντικούς οικονομικούς πόρους και χρόνο. Υστερούμε τόσο στην βιομηχανική διάρθρωση, όσο και στην σύνθεση των βιομηχανικών μας εξαγωγών.

Αντίθετα με ότι συνέβη σε άλλες χώρες, δεν έγινε κατά τη δεκαετία του '70 καμιά ουσιαστική προσπάθεια για την προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας στις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν μετά την πρώτη ενεργειακή κρίση του 1973.

Οι επενδύσεις έμειναν στάσιμες ή και μειώθηκαν. Η σύνθεσή τους δεν βελτιώθηκε. Οι προσπάθειες συγκεντρώθηκαν όχι τόσο στην προσαρμογή της οικονομίας στις νέες συνθήκες, αλλά στην συντήρηση της οικονομικής δομής που υπήρχε.

Η πληθωριστική έκρηξη που εκδηλώθηκε το 1979 και ο υπερδιπλασιασμός του ελλείματος τρεχουσών συναλλαγών, μετά τη δεύτερη ενεργειακή κρίση, ήταν αναπόφευκτη συνέπεια της χειροτέρευσης των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας και της συσσώρευσης πληθωριστικών πιέσεων στην περίοδο που προηγήθηκε.

Οι διαρθρωτικές αδυναμίες εκδηλώνονται κύρια στο ισοζύγιο πληρωμών, που αποδείχτηκε ιδιαίτερα ευπαθές στο δυσμενές διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Έτσι το ισοζύγιο πληρωμών έχει γίνει ο κύριος περιοριστικός παράγοντας στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής. Αποτελούμε μοναδική περίπτωση χώρας που οι εξαγωγές αγαθών καλύπτουν λιγότερο από το 50% - για την ακρίβεια το 45% - των εισαγωγών αγαθών, και που η ισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών στηρίζεται σε τόσο μεγάλη έκταση στους άδηλους πόρους και στις ιδιωτικές κεφαλαιακές εισροές. Είναι γνωστό δε ότι και οι άδηλοι πόροι και η κίνηση κεφαλαίων υπόκεινται σε μεγάλες και απότομες διακυμάνσεις ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στο εξωτερικό.

Η διατήρηση από το 1979 του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών και των αναγκών για εξωτερικό δανεισμό σταθερά σε υψηλά επίπεδα, παρά την περιορισμένη βελτίωση στο 1982 και στο 1983, είναι κύρια αποτέλεσμα της κάμψης των εισπράξεων από άδηλους πόρους και της υποχώρησης σε χαμηλότερα επίπεδα της καθαρής εισροής ιδιωτικών κεφαλαίων.

Μόνο η ναυτιλιακή κρίση οδήγησε σε μείωση των συναλλαγματικών εισπράξεων μεταξύ 1981 και 1984 κατά 731 εκατ. δολάρια. Συνολικά, οι συναλλαγματικές

εισπράξεις από άδηλους πόρους (στις οποίες περιλαμβάνονται και οι μεταβιβάσεις από την ΕΟΚ) μειώθηκαν κατά 1.200 εκατ. δολάρια περίπου μεταξύ 1981 και 1984.

Η ναυτιλιακή κρίση δυστυχώς συνεχίζεται. Ο επαναπατρισμός μεγάλου αριθμού εργατών από τη Δυτική Ευρώπη και η ανάσχεση της υπερπόντιας μετανάστευσης έχει επίσης επηρεάσει τα μεταναστευτικά εμβάσματα. Τέλος η οικονομική ύφεση και η βραδεία οικονομική ανάκαμψη στη Δυτική Ευρώπη έχει επηρεάσει σημαντικά και το τουριστικό συνάλλαγμα.

Στα τελευταία χρόνια πάντως ανακόπηκε και μεταστράφηκε η μακροχρόνια αυξητική τάση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου. Μεταξύ του 1981 και του 1984, το εμπορικό έλλειμμα μειώθηκε κατά 1.350 εκατ. δολάρια. Αυτή η εξέλιξη δείχνει ότι άρχισε να γίνεται στη διάρκεια της πρώτης τετραετίας κάποια έστω και βραδεία προσαρμογή στην οικονομία και στο ισοζύγιο πληρωμών.

Η ιδιαίτερα μεγάλη ευπάθεια του ελληνικού ισοζυγίου πληρωμών στο δυσμενές διεθνές οικονομικό περιβάλλον, συνδέεται, όπως ανέφερα, με τις βαθειές διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, που είναι - επιτρέψτε μου

να το επαναλάβω - αποτέλεσμα του είδους και της μορφής οικονομικής ανάπτυξης που υιοθετήθηκε στην μεταπολεμική περίοδο.

Οικονομική Πολιτική της πρώτης τετραετίας

Είναι γνωστό ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ως αντιπολίτευση, επέκρινε την αναπτυξιακή πολιτική που άσκησαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις και το πρότυπο οικονομικής ανάπτυξης που είχε υιοθετηθεί και οδήγησε στα αποτελέσματα που επεσήμανα. Τα πράγματα δυστυχώς μας δικαίωσαν.

Ίσως μάλιστα υπεκτιμήσαμε την σοβαρότητα των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας που παραλάβαμε. Γι' αυτό ίσως κάπου προχωρήσαμε με γρηγορότερα βήματα.

Με την Οικονομική Πολιτική της πρώτης τετραετίας καταφέραμε όμως να ανασχέσουμε τον κατήφορο της οικονομίας αναξάρτητα από μερικά επιμέρους λάθη.

Η απόφαση μας να προχωρήσουμε στη βελτίωση της οικονομικής θέσης των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων - στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των προνομιούχων και των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων - και να θεμελιώσουμε ένα σύγχρονο κράτος πρόνοιας ήταν και παραμένει μια συνειδητή πολιτική επιλογή. Υπαγορεύεται από την πίστη μας για μια σφυρηλάτηση της κοινωνικής συνοχής, στην οποία πρέπει να στηριχθεί η οικονομική και κοινωνική πρόοδος της χώρας.

Καθιερώσαμε την ΑΤΑ ως εργαλείο της εισοδηματικής μας πολιτικής, επειδή πιστεύουμε ότι είναι ένας αμυντικός μηχανισμός που προστατεύει το εισόδημα των εργαζομένων. Ωφείλουν όμως και οι εργαζόμενοι κάθε φορά να συσχετίζουν τις εισοδηματικές τους απαιτήσεις με την παραγωγικότητά τους. Και πρέπει να αναγνωρίσουν ότι πέρα από τις οικονομικές απολαβές τους επωφελούνται και από τα μέτρα της κοινωνικής πολιτικής.

Ο εργαζόμενος πρέπει να αναρωτηθεί όχι μόνο πόσα πέρνει αλλά και πόσα πληρώνει όταν αρρωσταίνει. Όχι μόνο πιο είναι το οικογενειακό τους εισόδημα, αλλά τι πληρώνει για να μορφώσει τα παιδιά του. Μέσα σε τι συνθήκες εργάζεται; Και εδώ η Κυβέρνηση με τις προτεραιότητες της κοινωνικής της πολιτικής έχει να επιδείξει πολλά.

Πρόσθετοι περιοριστικοί παράγοντες στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ στην αρχή της πρώτης τετραετίας ήταν ο υψηλός πληθωρισμός - 25% περίπου - το υψηλό έλλειμμα του δημόσιου τομέα - 15,5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος- η στασιμότητα για αρκετά χρόνια των επιχειρηματικών επενδύσεων, η οικονομική ύφεση και η αυξανόμενη ανεργία. Και με συσσωρευμένα όλα τα δύσκολα αυτά προβλήματα, η χώρα είχε μόλις γίνει μέλος της ΕΟΚ, με συνέπεια να ανοιχθεί απροετοίμαστη η ελληνική οικονομία στον αδυσώπητο ανταγωνισμό της ΕΟΚ.

Η Κυβέρνηση ήταν υποχρεωμένη να κινηθεί μέσα στα στενά όρια που έθεταν οι περιοριστικοί παράγοντες που ανέφερα. Θέσαμε πραγματικά φιλόδοξους στόχους:

- Να ανακόψουμε τις δυσμενείς οικονομικές τάσεις που επικρατούσαν και να προχωρήσουμε στη βαθμιαία σταθεροποίηση της οικονομίας, στην μείωση του πληθωρισμού και του ελλείματος του ισοζυγίου πληρωμών.
- Να προωθήσουμε τις απαραίτητες διαρθρωτικές και θεσμικές αλλαγές, να κινητοποιήσουμε νέες παραγωγικές δυνάμεις και να δημιουργήσουμε σταθερές βάσεις για να τεθεί σε κίνηση μια διαδικασία οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, με στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής των πλατειών λαϊκών στρωμάτων.

- Να πετύχουμε παράλληλα, ακόμη και με τους περιορισμούς και τα στενά περιθώρια που άφηνε η κακή οικονομική κατάσταση που κληρονομήσαμε, μια δικαιότερη διανομή του εθνικού εισοδήματος υπέρ των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων - του αγρότη, του χαμηλόμισθου και του συνταξιούχου. - Να αρχίσουμε να χτίζουμε ένα σύγχρονο κράτος πρόνοιας, με επέκταση και βελτίωση των υπηρεσιών δημόσιας υγείας, εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, και με την εξασφάλιση ανθρωπίνων συνθηκών στέγασης και συνταξιοδότησης.

Μας είπαν ότι οι στόχοι αυτοί δεν ήταν ρεαλιστικοί.

Πολλοί μάλιστα πρόβλεψαν ότι η οικονομική κατάρρευση που θα ακολουθούσε σε λίγους μήνες, θα συμπαράσערνε και το ΠΑΣΟΚ, που θα αποτελούσε μια σύντομη παρένθεση στην πολιτική ιστορία της χώρας.

Ποιά ήταν όμως τα αποτελέσματα της πολιτικής μας;

Είναι γεγονός ότι κατά τη τετραετία που πέρασε πραγματοποιήθηκαν σημαντικά βήματα προς την σωστή κατεύθυνση.

Ο πληθωρισμός μειώθηκε, τα ελλείματα του δημόσιου τομέα συγκρατήθηκαν παρά την μεγάλη αύξηση των δαπανών για

κοινωνικούς σκοπούς και για δημόσιες επενδύσεις.

Παράλληλα ξεκίνησε η προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό του φορολογικού συστήματος. Παρά την στασιμότητα των ιδιωτικών επενδύσεων, οι συνολικές επενδύσεις αυξήθηκαν το 84 μια που οι δημόσιες επενδύσεις για έργα οικονομικής και κοινωνικής υποδομής αυξήθηκαν σημαντικά. Στο χώρο της βιομηχανίας, άρχισε η εξυγίανση και ανασυγκρότηση των προβληματικών επιχειρήσεων που κρίθηκαν βιώσιμες, ενώ παράλληλα άρχισε μια προσπάθεια ουσιαστικής υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Τέλος μετά από τρία χρόνια στασιμότητας το εθνικό προϊόν σημείωσε θετικούς ρυθμούς αύξησης.

Θεσμικές παρεμβάσεις : Το τρίπτυχο εκσυγχρονισμός -
λαϊκή συμμετοχή - αποκέντρωση

Πέρα όμως από τα επιτεύγματα που είναι ποσοτικά μετρήσιμα υπήρξε και μια σειρά μέτρων κύρια θεσμικού χαρακτήρα με έμφαση στο τρίπτυχο εκσυγχρονισμός - λαϊκή συμμετοχή - αποκέντρωση.

Ο εκσυγχρονισμός κατ'αρχήν ήταν και είναι βασική προϋπόθεση για την παραπέρα ανάπτυξη του τόπου μας. Είτε αναφερόμαστε στο δημόσιο τομέα είτε στον ιδιωτικό, η στασιμότητα, η υπανάπτυξη, η έλλειψη προσαρμογών είναι φανερό. Είναι ίσως αυτό το κυριώτερο σύμπτωμα που χαρακτηρίζει την υπανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Το αξιοπερίεργο είναι ότι η έλλειψη προνοητικότητας από την πλευρά όχι μόνο των ιδιωτών αλλά και του κράτους, ώστε έγκαιρα να φροντίσουν για τον εκσυγχρονισμό τους δεν έχει σχέση με ιδεολογικά, ταξικά προσδιορισμένα αίτια. Γιατί η έλλειψη αυτή εκσυγχρονισμού τελικά πλήττει και το κεφάλαιο και την εργασία.

Ο εκσυγχρονισμός τουλάχιστο στην Δυτική Ευρώπη δεν υπήρξε ασυμβίβαστος με την παρουσία συντηρητικών Κυβερνήσεων.

Έτσι αυτή η τρομερή καθυστέρηση και αναχρονιστικότητα, αυτή η έλλειψη οποιασδήποτε σοβαρής εκσυγχρονιστικής προσπάθειας είναι μια ακόμα επιβεβαίωση της αποτυχίας των προηγούμενων Κυβερνήσεων.

Ο κληρος έλαχε στο ΠΑΣΟΚ να αναλάβει αυτό το έργο του εκσυγχρονισμού που σε αυτή την προσπάθεια, νομιμοποιείται να προσδοκά την συμπαράσταση και ενεργό βοήθεια όλων των παραγωγικών τάξεων. Η ανάγκη εκσυγχρονισμού δεν πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ιδεολογικών ή πολιτικών αντιπαραθέσεων. Είναι κάτι που όχι μόνο ωφελεί όλους, αλλά χωρίς το οποίο η ανάπτυξη αποκλείεται νάρθει, με όλους τους κινδύνους εθνικούς και μη, που συνεπάγεται αυτό. Για να γίνει πράξη αυτή η συμπαράσταση και παράλληλα για να εξασφαλιστεί η κινητοποίηση όλου του έμφυχου δυναμικού που διαθέτει ο τόπος, η Κυβέρνησή μας έκανε την κρίσιμη, στρατηγική επιλογή να προωθήσει άμεσα τους θεσμούς της λαϊκής συμμετοχής και την αποκέντρωση, ως τους μόνους που

μπορούν να εξασφαλίσουν την πλατειά, δημοκρατική συσπείρωση που απαιτείται για να κερδίσουμε τον χαμένο χρόνο.

Χωρίς συμμετοχικές, αποκεντρωμένες διαδικασίες δεν υπάρχει ελπίδα να κινητοποιηθεί ο κάθε πολίτης, ο καθένας που μετέχει στην παραγωγική διαδικασία και να πεισθεί να πάρει μέρος στην κοινή προσπάθεια.

Χωρίς αποκέντρωση η όλη αναπτυξιακή προσπάθεια δεν μπορεί να αγγίξει την περιφέρεια, την επαρχία και την ως πριν λίγα χρόνια ξεχασμένη Ελλάδα.

Εξ'άλλου μόνο από την περιφέρεια, μπορεί να ασκηθεί η απαραίτητη πίεση προς την γραφειοκρατία του κέντρου, ώστε να προχωρήσει ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, που είναι μια άλλη βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη.

Τις επιπτώσεις από τους νέους θεσμούς που δημιουργήσαμε - όπως ο δημοκρατικός προγραμματισμός, η αποκέντρωση, η λαϊκή συμμετοχή, ο κοινωνικός έλεγχος, η ανάδειξη νέων επιχειρηματικών μορφών και η δημιουργία νέων παραγωγικών σχέσεων - ίσως δεν τις έχουμε αξιολογήσει και εκτιμήσει όσο πρέπει.

Τους θεσμούς αυτούς πρέπει να τους δούμε μέσα σ'ένα πολύ ευρύτερο χρονικό ορίζοντα.

Δύο ή τρία χρόνια δεν είναι αρκετά, όταν μάλιστα ξεκινάμε από ένα συγκεντρωτικό σύστημα που είχε θέσει τις λαϊκές δυνάμεις στο περιθώριο. Θέτουμε σε κίνηση μηχανισμούς, και διαδικασίες που οδηγούν σε νέους κοινωνικούς συσχετισμούς. Αποδεσμεύουμε νέες κοινωνικές δυνάμεις.

Ο αγρότης, ο μισθωτός, ο βιοτέχνης, ο μικρομεσαίος, για πρώτη φορά στην νεώτερη ιστορία της χώρας, μπορούν να επηρεάζουν - όπως και οι λοιποί παραγωγικοί φορείς - κυβερνητικές αποφάσεις και την πορεία της οικονομίας.

Οι επιπτώσεις από τους νέους θεσμούς, που βέβαια θα βελτιώσουμε και προωθήσουμε ακόμα πάρα πέρα κατά τη δεύτερη τετραετία, θα είναι καταλυτικές τόσο για την υπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης όσο και για το βάθαιμα της δημοκρατίας και τον κοινωνικοπολιτικό μετασχηματισμό που έχει ανάγκη η χώρα μας.

Προτεραιότητες της δεύτερης τετραετίας

Με βάση της εμπειρία της πρώτης τετραετίας, με καλλίτερη γνώση περιορισμών, αλλά και των οικονομικών δυνατοτήτων, μπορούμε τώρα - με ανανεωμένη την λαϊκή εντολή και στηριζόμενοι στην ευρύτερη λαϊκή συμμετοχή - να διαγράψουμε τους στόχους για την νέα τετραετία που αρχίζει.

Η αφετηρία είναι σήμερα σχετικά καλλίτερη σε σύγκριση με το 1981, μετά την πρόοδο που πετύχαμε. Κάτω από ιδιαίτερα αντίξοες εσωτερικές και διεθνείς οικονομικές συνθήκες ανασχετήθηκαν μερικά οι δυσμενείς εξελίξεις και τάσεις της οικονομίας.

Παράλληλα δημιουργήθηκαν οι αναγκαίες θεσμικές προϋποθέσεις για την οικονομική ανάπτυξη.

Την κοινωνική πολιτική που ακολουθήσαμε την πρώτη τετραετία, την εφαρμόσαμε μέσα στα δοσμένα πλαίσια και δυνατότητες της οικονομίας. Προχωρήσαμε στην αναδιανομή χωρίς να περιμένουμε να προηγηθεί η ανάπτυξη και όπως ήδη είπα, αυτό ήταν μια συνειδητή πολιτική επιλογή.

Η ολοκλήρωση όμως του κοινωνικού μας προγράμματος και η εξασφάλιση μακροπρόθεσμα των απαραίτητων συνθηκών για την συνεχή άνοδο του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων καθώς και την μείωση της ανεργίας, απαιτεί μια ριζικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και αδυναμιών της οικονομίας μας. Η παρατεινόμενη ύφεση της διεθνούς οικονομικής δραστηριότητας και του διεθνούς εμπορίου καθιστά την ανάγκη αυτή ακόμα πιο επιτακτική.

Έχουν ωριμάσει πια οι συνθήκες για να δοθεί αμεσότερη έμφαση στο θέμα της ανάπτυξης.

- Άρα μιλώντας για την οικονομική πολιτική της νέας τετραετίας δεν μιλάμε για μια νέα πολιτική με την έννοια της άρνησης αυτών που κάναμε ούτε για υπαναχώρηση στους στόχους μας. Μιλάμε κύρια για το έργο της υλοποίησης των στόχων που έχου τεθεί και για την απαραίτητη διαμόρφωση των ενδιάμεσων στόχων. Στόχων που αντανakλούν την ανάγκη να δοθεί αμεσότερη προτεραιότητα στο θέμα της ανάπτυξης και της αναδιάρθρωσης του παραγωγικού μας δυναμικού στα πλαίσια όμως μιας πιο θαρραλέας πολιτικής για την σταθεροποίηση της οικονομίας μας.

- Η ανάγκη για ανάπτυξη πέρα από την σύνδεση της με το κοινωνικό πρόγραμμα της Κυβέρνησης επιβάλλεται και από το γεγονός ότι οι εξελίξεις στη διεθνή οικονομία είναι τέτοιες που η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας εξακολουθεί να είναι προβληματική. Οι άλλες χώρες με τις οποίες ανταγωνιζόμαστε κινήθηκαν γρηγορότερα και επιτυχέστερα από μας.

Αυτό βέβαια το υλοποίησαν μερικά με τρόπο που εμείς αποφύγαμε συστηματικά, δηλ. δημιουργώντας άνεργους και σε βάρος του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων. Γεγονός όμως είναι ότι στη διεθνή οικονομία, η οικονομική επίδοση μιας χώρας, προσδιορίζεται από την σχετική της κατάσταση σε σχέση με τις άλλες χώρες.

προγραμματισμός) και την άσκηση κοινωνικού ελέγχου εκεί που είναι απαραίτητος, (κοινωνικοποίηση δημόσιου τομέα, εποπτικά συμβούλια σε στρατηγικούς κλάδους).

Στόχοι μακροοικονομικής πολιτικής

Πιο συγκεκριμένα όσο αφορά τους επί μέρους στόχους της δεύτερης τετραετίας και ξεκινώντας από τον πληθωρισμό θάθελα να κάνω τις εξής παρατηρήσεις:

Μέσα στη πρώτη τετραετία ο πληθωρισμός έχει υποχωρήσει γύρω στις οκτώ ποσοστιαίες μονάδες.

Η αποκλιμάκωση αυτή είναι σημαντική αν ληφθεί υπόψη ότι ο πληθωρισμός έχει σε μεγάλο βαθμό διαρθρωτικό χαρακτήρα, γεγονός που κάνει δύσκολη την καταπολέμηση του. Η Κυβέρνηση απέρριψε την μονεταριστική επιλογή, που θα μπορούσε ίσως να εξασφαλίσει ταχύτερη αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, θε έρριχνε όμως τα βάρη στους εργαζόμενους και θα οδηγούσε σε βαθύτερη οικονομική ύφεση και σε μεγαλύτερη ανεργία.

Οφείλω όμως να επισημάνω ότι δεν είμαστε ικανοποιημένοι από τον ρυθμό μείωσης του πληθωρισμού, που εξακολουθεί να είναι βραδύς. Απόφασή μας είναι να λάβουμε όλα τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να πετύχουμε ταχύτερη αποκλιμάκωση του πληθωρισμού στα δύο επόμενα χρόνια.

Δεν ξεχνάμε ότι είμαστε μια μικρή ανοικτή οικονομία και ότι η διατήρηση του πληθωρισμού σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα από εκείνα των ανταγωνιστριών μας χωρών οδηγεί σε διάβρωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων, με συνέπεια να δυσκολεύει τις εξαγωγές και να διευκολύνει τη διείσδυση εισαγωγών. Επομένως, δυσχεραίνει την αποκατάσταση ισορροπίας στις εξωτερικές πληρωμές της χώρας και έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση. Συγχρόνως, ο υψηλός πληθωρισμός δημιουργεί κλίμα αβεβαιότητας, αποθαρρύνει τις παραγωγικές επενδύσεις, και εκτρέφει κερδοσκοπικές τάσεις και δραστηριότητες.

Όσον αφορά το ισοζύγιο πληρωμών:

Είναι γεγονός ότι το έλεμμα τρεχουσών συναλλαγών διατηρείται για πολλά χρόνια - από το 1979 - σε υψηλά επίπεδα, με συνέπεια να αυξάνει το εξωτερικό χρέος και να επιτείνεται ο διαρθρωτικός χαρακτήρας του προβλήματος. Η διατήρηση επί τόσα χρόνια αυτής της ανισορροπίας του ισοζυγίου πληρωμών μας υποχρεώνει να πάρουμε όλα τα αναγκαία μέτρα για να μειώσουμε δραστικά το έλεμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Παράλληλα πρέπει να ενισχύσουμε τις μορφές εκείνες αυτόνομων εισροών ιδιωτικών κεφαλαίων που δεν αποτελούν δανειακή εξωτερική χρηματοδότηση.

Το πρόβλημα δεν είναι αν μπορούμε να δανειζόμαστε στο εξωτερικό. Η δανειοληπτική ικανότητα της χώρας είναι υψηλή. Οφείλουμε όμως να περιορίσουμε τις ανάγκες για εξωτερικό δανεισμό, γιατί αν συνεχίσουμε να δανειζόμαστε με τους ίδιους υψηλούς ρυθμούς, θα οδηγηθούμε σε υποθήκευση του οικονομικού μέλλοντος της χώρας.

Δεν πρέπει εξ'άλλου να ξεχάσουμε ότι μια στέρη οικονομική βάση και μια σταθερή οικονομική πορεία είναι αλληλένδετες με την διαφύλαξη της εθνικής μας ανεξαρτησίας.

Χρειαζόμαστε μια ισχυρή οικονομία για να μπορέσουμε να καθορίζουμε με εθνικά και κοινωνικά κριτήρια την οικονομική μας πολιτική χωρίς εξαρτήσεις.

Όσον αφορά το θέμα των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα, πρέπει να σημειωθεί ότι το κυριώτερο επίτευγμα της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ αφορά την σημαντική βελτίωση στην ποιοτική σύνθεση των δημόσιων δαπάνων. Έτσι αυξήθηκε σημαντικά αφ'ένός το ποσοστό των κοινωνικών δαπανών στο σύνολο των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού, αφ'ετέρου δε το ποσοστό των δημόσιων επενδύσεων στο σύνολο των κρατικών δαπανών.

Οπωσδήποτε όμως, οι δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα είναι υψηλές, ασκούν πίεση στους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους και κατά συνέπεια συμβάλλουν στην πληθωριστική διαδικασία.

Από το άλλο μέρος, υπάρχει στενή σχέση μεταξύ του ελλείμματος του δημόσιου τομέα και του ανοίγματος του ισοζυγίου πληρωμών. Τούτο είναι πρόσθετος λόγος για τον οποίο θα επιδιώξουμε την βαθμιαία μείωση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα σε επίπεδα που είναι συνεπή με την επιδίωξη για την σταθεροποίηση της οικονομίας και την βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών, αλλά και για να απελευθερώσουμε πόρους για την χρηματοδότηση επενδύσεων στα αμέσως επόμενα χρόνια.

Στα πλαίσια της πολιτικής για την μείωση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα περιλαμβάνονται τα μέτρα που παίρνουμε για την εξασφάλιση αποτελεσματικότερου φοροτεχνικού ελέγχου, την ορθολογικότερη οργάνωση και την συμπίεση του κόστους λειτουργίας των δημόσιων επιχειρήσεων, και την αναπροσαρμογή των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται από δημοσίους φορείς.

Διαρθρωτική πολιτική

Παράλληλα, η Κυβέρνηση οργανώνει κατάλληλους μηχανισμούς για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου των δαπανών του δημόσιου τομέα που οδηγούν, άμεσα ή έμμεσα, σε αύξηση των εισαγωγών. Στα πλαίσια της πολιτικής αυτής εντάσσονται και οι προσπάθειες για την ελληνοποίηση των προμηθειών του δημόσιου τομέα και την προώθηση προγραμματικών συμφωνιών που από το ένα μέρος ενισχύουν την εγχώρια παραγωγή και τις επενδύσεις και από τα άλλο εξασφαλίζουν εξοικονόμηση συναλλάγματος.

Όπως τόνισα, η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας είναι χαμηλή. Αυτό οφείλεται συνήθως είτε στις χαμηλές ποιότητας επιχειρηματικές υπηρεσίες που οδηγούν σε κακή οργάνωση της παραγωγής, είτε σε απαρχαιωμένη τεχνολογία και υψηλό λειτουργικό κόστος, είτε σε υψηλό κόστος της εργασίας κατά μονάδα προϊόντος δηλ. σε δυσαρμονία μεταξύ αμοιβών και παραγωγικότητας της εργασίας.

Είναι αναμφισβήτητο πάντως ότι, στις περισσότερες τουλάχιστον περιπτώσεις, τα αίτια της χαμηλής παραγωγικότητας βρίσκονται μέσα στις επιχειρήσεις. Επομένως, οι λύσεις πρέπει βασικά να αναζητηθούν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Στην πραγματικότητα όμως, για την στήριξη της ανταγωνιστικότητας, οι επιχειρήσεις αποβλέπουν και επιζητούν επιδοτήσεις, ή άλλες κρατικές ενισχύσεις.

Είναι γνωστό ότι η προστασία που παρέχεται από το κράτος, με την μορφή επιδοτήσεων ή άλλων ενισχύσεων, είναι σημαντική και το δημοσιονομικό κόστος της υψηλό.

Νομίζω ότι είναι καιρός όλες οι πλευρές, οι επιχειρηματίες, οι εργαζόμενοι και η Κυβέρνηση - μέσω των αρμόδιων κρατικών οργάνων και δημόσιων φορέων - να εξετάσουμε

με σοβαρότητα και αίσθημα ευθύνης τα προβλήματα και να αναζητήσουμε λύσεις. Άλλωστε, τα πράγματα απέδειξαν ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν αποτελεί μια σύντομη παρένθεση, όπως ίσως είχε εκτιμηθεί και από μερίδα του επιχειρηματικού κόσμου.

Διάλογος και συνεργασία δεν απαιτεί ταυτότητα απόψεων. Είναι φυσικό, απόλυτα κατανοητό και θεμιτό, η κάθε πλευρά να βλέπει τα προβλήματα από διαφορετική οπτική γωνία. Μπορεί όμως και πρέπει να βρεθεί ένας κοινός παρονομαστής. Ο επιχειρηματίας οφείλει να αντιληφθεί ότι οι καιροί έχουν αλλάξει και να προσαρμοσθεί στην σημερινή πραγματικότητα.

Να προσαρμόσει την νοοτροπία του στις σημερινές συνθήκες. Και να αντιληφθεί ότι δεν είναι δυνατό, ούτε θεμιτό, να φέρουν οι εργαζόμενοι το κόστος της επιχειρηματικής ανικανότητας ή αδράνειας, όπου βέβαια παρατηρούνται τέτοια φαινόμενα, με καθήλωση των αποδοχών τους σε χαμηλά επίπεδα. Από το άλλο μέρος, και οι εργαζόμενοι στην ιδιωτική επιχείρηση πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου, αλλά και η διασφάλιση της απασχόλησής τους εξαρτώνται από την ικανότητα της επιχείρησης στην οποία εργάζονται να επιτύχει και να αναπτυχθεί σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Πρέπει επίσης να διευκρινήσω ότι η κοινωνικοποίηση επιχειρήσεων ή η υπαγωγή τους στον φορέα των προβληματικών επιχειρήσεων, δεν είναι αποδεκτή λύση ούτε σαν μέσο εξασφάλισης μόνιμης απασχόλησης για τους εργαζόμενους, ούτε σαν μέσο για την κοινωνικοποίηση των ζημιών των ιδιωτών επιχειρηματιών. Οφείλουμε παράλληλα να επανεξετάσουμε - και ομολογώ ότι έχουμε καθυστερήσει - το όλο σύστημα των κρατικών παρεμβάσεων, ρυθμίσεων και γραφειοκρατικών διαδικασιών, των λεγόμενων αντικινήτρων, και μετά από διάλογο, να καταλήξουμε στις ορθές λύσεις που θα συμβάλλουν στη δημιουργία ενός προσφορότερου περιβάλλοντος για επενδύσεις, με γνώμονα πάντοτε το γενικότερο συμφέρον.

Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα

Οι θέσεις μας είναι απόλυτα σαφείς. Επιδιώκουμε να δημιουργήσουμε ένα ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον, που θα εξασφαλίζει κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Δεν υστερούμε σε κίνητρα. Με το σύστημα δημοσιονομικών και πιστωτικών κινήτρων που ισχύει, ενθαρρύνουμε και ενισχύουμε τις ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και εξαγωγές.

Οι ξένες επενδύσεις είναι ευπρόσδεκτες και ενθαρρύνονται, όταν συμβάλλουν στην εισαγωγή νέας τεχνολογίας, στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας. Ούτε είμαστε αντίθετοι στο επιχειρηματικό κέρδος. Το κέρδος είναι η κινητήρια δύναμη της ιδιωτικής οικονομίας. Και είναι θεμιτό και αποδεκτό, όταν δεν είναι αποτέλεσμα εκμετάλλευσης μονοπωλιακής δύναμης, όταν διαμορφώνεται σε λογικά επίπεδα, όταν πραγματοποιείται σε δραστηριότητες που συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της παραγωγής και όταν κατά ένα σημαντικό μέρος επενδύεται για την βελτίωση και επέκταση της παραγωγικής δραστηριότητας της επιχείρησης.

Οι επιχειρηματίες δεν είχαν κίνητρα να εκσυγχρονίζονται και να προσαρμόζονται στις νέες τεχνολογικές και οικονομικές συνθήκες; να εφαρμόζουν περισσότερο αποτελεσματικές μεθόδους στην διοίκηση και λειτουργία τους, στην εμπορία των προϊόντων τους. Στη δημιουργία μεγάλου αριθμού προβληματικών επιχειρήσεων συνετέλεσε σε ένα βαθμό η δυνατότητα πραγματοποίησης κερδών χωρίς κανένα εκσυγχρονισμό.

Προβληματικές επιχειρήσεις

Θάθελα να πω δυό λόγια στο σημείο αυτό, για την τύχη των προβληματικών επιχειρήσεων.

Μετά την απογραφή της κατάστασης και την απαρχή της εξυγίανσης του χώρου των επιχειρήσεων αυτών, σ' αυτή την νέα τετραετία θα προχωρήσουμε στην οριστική επίλυση του θέματος, με το ξεκαθάρισμα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, την μετοχοποίηση του ποσοστού των χρεών που θα κριθεί αναγκαίο, την καταβολή της όποιας αποζημίωσης αποφασιστεί στις Τράπεζες και την οριστική ανάληψη της διοίκησης των επιχειρήσεων αυτών από τον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων. Ο Οργανισμός αυτός που θα λειτουργήσει ως μια Εταιρία Χαρτοφυλακίου (Industrial Holding Company) θα προχωρήσει στην εξυγίανση των επιχειρήσεων που θα κριθούν βιώσιμες στα πλαίσια μιας ξεκαθαρισμένης αναπτυξιακής βιομηχανικής πολιτικής, κλαδικά εξειδικευμένης.

Η ίδια βιομηχανική πολιτική, που θα ισχύσει και για τον ιδιωτικό τομέα, θα εξασφαλίσει ότι οι διαθέσιμοι επενδυτικά πόροι κατευθύνονται σε βιώσιμους, σωστά επιλεγμένους βιομηχανικούς κλάδους. Κλάδους που συμβιβάζονται με ένα καινούργιο ρόλο για την Ελλάδα στα πλαίσια του νέου διεθνούς καταμερισμού της εργασίας που διαμορφώνεται.

Η Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να στηρίξει κάθε σοβαρή επενδυτική ή εξαγωγική πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα.

Έτσι σε συνεργασία με τους παραγωγικούς φορείς θα επαναπροσδιορίσουμε την εξαγωγική μας πολιτική, ώστε να γίνει πιο αποτελεσματική η προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στο εξωτερικό.

Είμαστε έτοιμοι να ενισχύσουμε τους έλληνες εξαγωγείς να οργανωθούν σε κοινοπραξίες ή ομάδες, για την καλύτερη τυποποίηση ή marketing των προϊόντων τους.

Προχωρούμε σε αποκέντρωση των υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ώστε να επιταχυνθεί η έγκριση και υλοποίηση των επενδυτικών προγραμμάτων. Παράλληλα θα λάβουμε τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί:

- Η συνεργασία και ο συντονισμός με το τραπεζικό σύστημα για τη δημιουργία κοινής πολιτικής στον τομέα των επενδύσεων.
- Η χορήγηση κεφαλαίων κίνησης για τις νέες επενδύσεις.
- Η αναμόρφωση των εμπράγματων ασφαλειών με στόχο την ουσιαστική προώθηση των βιώσιμων επενδυτικών προγραμμάτων.

Ο ρόλος του Δημόσιου και του Κοινωνικού Τομέα

Μπροστά στον κίνδυνο όμως να συνεχισθεί η καχεξία των ιδιωτικών επιχειρηματικών επενδύσεων και να καθυστερήσει η εκβιομηχάνιση, η Κυβέρνηση, πέρα από την χάραξη μιας αποτελεσματικής κλαδικής βιομηχανικής πολιτικής, θα προχωρήσει στην ανάληψη, μέσω εξειδικευμένων αναπτυξιακών φορέων, επενδυτικής δραστηριότητας.

Ο ρόλος του κράτους δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στη δημιουργία της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής. Θα επεκταθεί και σε επενδύσεις σε άμεσα παραγωγικούς τομείς, που έχουν στρατηγική σημασία για την εκβιομηχάνιση της χώρας, ή σε κλάδους που διαπιστώνεται ανεπάρκεια ιδιωτικών επενδύσεων γιατί οι ιδιώτες επιχειρηματίες αδυνατούν ή διστάζουν να αναλάβουν επιχειρηματικούς κινδύνους. Είναι αυτονόητο ότι η επενδυτική αυτή δραστηριότητα του δημόσιου τομέα δεν περιορίζει τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα. Μέσα στα πλαίσια της μικτής οικονομίας, υπάρχουν ευρύτατα περιθώρια και για τους δύο τομείς.

Η Κυβέρνηση τέλος έχει προχωρήσει αποφασιστικά στην κινητοποίηση και ενός τρίτου τομέα, του κοινωνικού. Έτσι στα πλαίσια του κοινωνικού τομέα της οικονομίας προωθούμε νέους φορείς και νέες μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας, που περιλαμβάνουν τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις επιχειρήσεις λαϊκής βάσης, επιχειρήσεις που ελέγχονται από την τοπική αυτοδιοίκηση, αυτοδιαχειριζόμενες από τους εργαζομένους επιχειρήσεις κ.α. Επίσης παίρνει μέτρα για την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν φυτώριο νέων επιχειρηματικών δυνάμεων. Καί, τέλος, προωθεί τον κοινωνικό έλεγχο.

Έχουμε επανειλημμένα εξηγήσει ότι τα Εποπτικά Συμβούλια, που θα είναι κλαδικά, επιδιώκεται να παίξουν ευρύτερο και χρήσιμο ρόλο στην αναβάθμιση της βιομηχανικής δραστηριότητας και στην ανάπτυξη ενός σύγχρονου μεταποιητικού τομέα.

Συμπέρασμα

Έδωσα ελπίζω, μέσα στα περιορισμένα χρονικά όρια μιας ομιλίας, σαφή εικόνα της πορείας της οικονομίας και των οικονομικών προβλημάτων και δυσχερειών που αντιμετωπίζουμε.

Επισήμανα τους περιορισμούς μέσα στους οποίους αναγκαστικά κινούμεθα, όταν κάνουμε τις βασικές οικονομικές επιλογές, και αποφασίζουμε την οικονομική πολιτική. Διέγραψα, τέλος, τα γενικά πλαίσια, τις γενικές κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής για τη δεύτερη τετραετία διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Στα δύο επόμενα χρόνια επιβάλλεται να συγκεντρώσουμε τις προσπάθειές μας στην αποτελεσματική καταπολέμηση του πληθωρισμού και στη δραστική μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών.

Η σταθεροποίηση της οικονομίας είναι πρωταρχικός στόχος, γιατί αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του οικονομικού και κοινωνικού προγράμματος του ΠΑ.ΣΟ.Κ., που πρόσφατα επικύρωσε ο λαός με την ψήφο του. Παράλληλα όμως με την σταθεροποίηση της οικονομίας, θα προχωρήσουμε, με ακόμη ταχύτερους ρυθμούς, στην προώθηση όλων των αναγκαίων θεμικών και διαρθρωτικών αλλαγών, στην κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων οικονομικών πόρων - ανθρώπινων και υλικών - για την αποτελεσματική λειτουργία των νέων θεσμών που καθιερώνουμε, για να κάνουμε πράξη την αναπτυξιακή στρατηγική της νέας τετραετίας.

Την στρατηγική αυτή την διαμορφώνουμε με δημοκρατικές διαδικασίες, στα πλαίσια του ΕΣΑΠ, με συχνές διαβουλεύσεις που έχουμε με τους εκπροσώπους όλων των παραγωγικών φορέων και την αξιοποίηση των μηχανισμών του δημοκρατικού προγραμματισμού.

Η Κυβέρνηση, με πρόσφατη τη λαϊκή εντολή και δοσμένη την υποστήριξη και εμπιστοσύνη του λαϊκού κινήματος θα κάνει το καθήκον της στο ακέραιο.

Είμαστε αποφασισμένοι να προχωρήσουμε με σταθερά βήματα, χωρίς ταλαντεύσεις και συμβιβασμούς, για να κατοχυρώσουμε την ασφαλή πορεία της οικονομίας, για να κλείσουμε

το τεχνολογικό χάσμα που μας χωρίζει από τις βιομηχανικές χώρες και να θέσουμε την οικονομία σε τροχιά αυτοδύναμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Για να μην υπάρχουν αυταπάτες όμως πρέπει να τονιστεί ότι η υπόθεση της οικονομίας αφορά όλο τον λαό.

Η ευθύνη της Κυβέρνησης έγκειται στο να δίνει τις βασικές κατευθύνσεις και να διαμορφώσει το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα επιτρέψει στον ίδιο τον λαό, στον κάθε πολίτη να κινητοποιηθεί ο ίδιος, να προβληματιστεί και κύρια να αποκτήσει σύγχρονη, αναπτυξιακή νοοτροπία.

Πρέπει να αναπροσαρμόσουμε τις απόψεις μας για μια σειρά ζητήματα όπως ο ρόλος του πολίτη σε σχέση με το Κράτος, η ανάγκη για κοινωνική υπευθυνότητα και για συλλογικότητα στην προσπάθεια. Αυτό που προέχει είναι η προετοιμασία μας ως Κράτους και ως Λαού για να απορροφήσουμε την νέα τεχνολογία, την τεχνολογία του 21 αιώνα, που εξελίσσεται με ταχύτατο ρυθμό. Να ετοιμαστούμε για να χτίσουμε την Νέα Ελλάδα, την σύγχρονη Ελλάδα του 2.000.

Η μετάδοση και το ρίζωμα της σύγχρονης τεχνολογίας δηλ. της πληροφορικής και της μικροηλεκτρονικής είναι πια απαραίτητη για την οικονομική και εθνική μας επιβίωση. Η ικανότητα για την απόκτηση γνώσεων και για την επεξεργασία στοιχείων και πληροφοριών, η ικανότητα για ορθολογισμό, συντονισμό και αποκέντρωση στη λήψη αποφάσεων, η ικανότητα για έλεγχο ποιοτικό και ποσοτικό της παραγωγής και για αύξηση της παραγωγικότητας πράγματι αποτελεί προϋπόθεση για την επιβίωση της χώρας μας, ως ανεξάρτητου έθνους.

Η Ελλάδα σ' αυτό το σταυροδρόμι της παγκόσμιας εξέλιξης δεν στέκεται άοπλη. Διαθέτουμε το πιο πολύτιμο όπλο για την μάχη του μέλλοντος. Τον ίδιο το λαό μας. Ένα λαό φιλότιμο, εργατικό, πεισματάρη, εφευρετικό και παράλληλα ένα επιστημονικό δυναμικό μορφωμένο όσο λίγα στον κόσμο.

Για να κτιστεί η Νέα Ελλάδα του 2.000 πρέπει να αρχίσουμε τις προσπάθειες από σήμερα μια που έχουμε ήδη χάσει πολύτιμο χρόνο. Χρειάζεται πρόγραμμα, σωστή προετοιμασία και συντονισμένη δράση από όλους.

Προϋποθέτει άλματα τόσο στον τομέα της Παιδείας, όσο και στη συστηματική μετάδοση των γνώσεων. Το περιεχόμενο σπουδών, η ριζική αναβάθμιση της ποιότητάς τους σε κάθε βαθμίδα και η καθιέρωση της δια βίου εκπαίδευσης, της μετεκπαίδευσης και της επιμόρφωσης αποτελούν πρώτης προτεραιότητας θέματα για την Κυβέρνηση, για τις παραγωγικές τάξεις και φυσικά για τους πνευματικούς ταγούς της χώρας.

Στην οικονομία του 2.000 δεν μπορεί φυσικά να αγνοηθεί η τεχνολογία - ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Το βάρος όμως θα συνεχίζει να πέφτει στους ώμους αυτών που εμπνέουν, αυτών που προγραμματίζουν, αυτών που κατευθύνουν, αυτών που χειρίζονται τις μηχανές, στους εργαζόμενους.

Κυρίως όμως χρειάζεται ομοψυχία, εμπιστοσύνη και αισιοδοξία. Ο συντηρητισμός, η άρνηση στις καινούργιες ιδέες δεν έχουν πια θέση. Οι κοντόφθαλμες λύσεις, το εύκολο κυνήγι του κέρδους, η εξασφάλιση για το σήμερα, χωρίς πρόνοια για το αύριο πρέπει πια να εκλείψουν, από το σύστημα αξιών που κυριαρχεί στην κοινωνία μας.

Η επιτυχία εξαρτάται από τη δραστηριοποίηση όλων των φορέων, κρατικών και ιδιωτικών. Προϋποθέτει την αμέριστη υποστήριξη του έργου της Κυβέρνησης, ιδίως από τα πλατειά στρώματα των εργαζομένων. Ο συνδικαλισμός, που έργο του

είναι να διεκδικεί τα οικονομικά δικαιώματα των εργαζομένων, κάτω από τις σημερινές δύσκολες οικονομικές συνθήκες οφείλει να σταθμίσει ότι υπάρχουν όρια αντοχής της οικονομίας που δεν μπορούμε να υπερβούμε. Η Κυβέρνηση έχει αποδείξει ότι εξαντλεί όσα περιθώρια υπάρχουν υπέρ των εργαζομένων. Και αναμένει από όλους, ιδιαίτερα από τους εργαζόμενους, να δείξουν αίσθημα ευθύνης, όπως άλλωστε έχουν κάνει μέχρι σήμερα. Τα στενά κλαδικά συμφέροντα πρέπει να εντάσσονται στις ευρύτερες συνδικαλιστικές επιδιώξεις.

Η Κυβέρνηση που ενεργεί με γνώμονα το γενικότερο συμφέρον, δεν είναι διατεθειμένη να ενδώσει σε άκαιρες πιέσεις στενών "συντεχνιακών" συμφερόντων. Γιατί είναι αποφασισμένη να κατοχυρώσει και να προωθήσει το έργο της ανάπτυξης και της Αλλαγής.

Πρέπει να αντιληφθούμε ότι βρισκόμαστε σε μια αποφασιστική καμπή. Πρέπει να αντιληφθούμε όλοι μας μια απλή αλήθεια. Δεν μπορούμε να καταναλώνουμε περισσότερα από όσα παράγουμε. Έτσι μπορούμε σήμερα να διασφαλίσουμε με την οικονομική μας πολιτική την αποφυγή επιβολής στο μέλλον οικονομικών μέτρων από το εξωτερικό.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι για να προσαρμόσουμε τις προσδοκίες μας για το βιοτικό μας επίπεδο προς την πραγματικότητα, απαιτείται υπευθυνότητα και πολιτικό θάρρος.

Εφόσον η προσαρμογή αυτή γίνει με δική μας πρωτοβουλία, θα γίνει κάτω από κοινωνικά δίκαιες και αποδεκτές συνθήκες.

Γι' αυτό και εμείς θα εφαρμόσουμε μια πολιτική σταθεροποίησης που θα στηρίζεται όσο το δυνατό περισσότερο στον αυτοπεριορισμό των άκαιρων απαιτήσεων και στην κοινωνική συναίνεση και θα συνδυάζεται με μια έντονη αναπτυξιακή προσπάθεια.

Η εποχή του 2.000 που έρχεται, που ήδη είναι στο κατώφλι μας, δεν συγχωρεί λάθη στις εθνικές επιλογές, ούτε λύσεις του ποδαριού.

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε όλοι ότι δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια για αναβολές και καθυστερήσεις.

Το αύριο είναι εδώ, μπροστά μας και πρέπει να το κατακτήσουμε.

Όλοι μαζί.

Σας ευχαριστώ